Př.: Rozhodněte o chování defektu v nejnebezpečnějším místě ~~vl~~ vlakového dvojkolí (náprava i s koly).

SCHEMA DVOJKOLÍ:

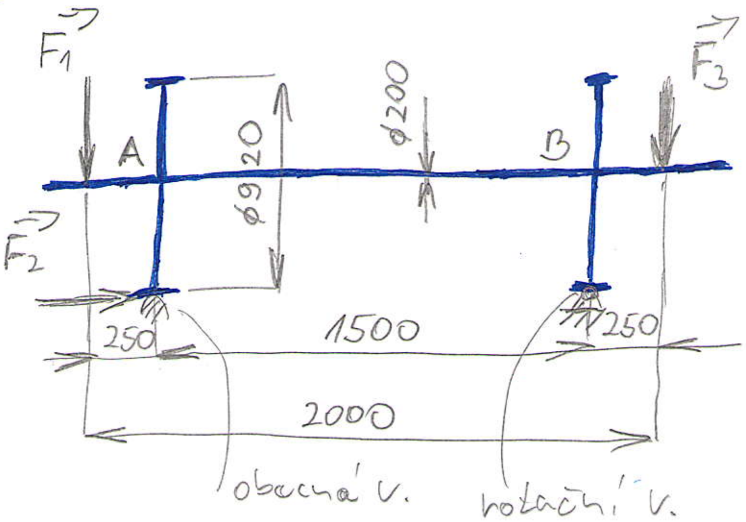

Uvažujte rozměry, zatížení a vazby dle schématu.

$F_1 = 150\,kN$; $F_2 = 50\,kN$

$F_3 = 100\,kN$; síly mají míjivý char.

⌀ kola je 920 mm

⌀ nápravy (všude stejný) 200 mm

$K_{apz} = 5\,MPa\sqrt{m}$; $K_{IC} = 30\,MPa\sqrt{m}$

Tvar předpokládaného defektu:

- poloeliptická trhlina $\perp$ na osu nápravy o rozměrech

$b = 1{,}5\,mm$; $a = 1{,}5\,mm$

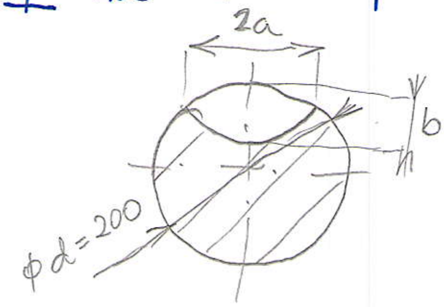

V následujícím budeme předpokládat, že nebezpečné místo se nachází na nápravě. Uvolněná náprava uvažovaná jako prutové těleso vypadá pak následovně:

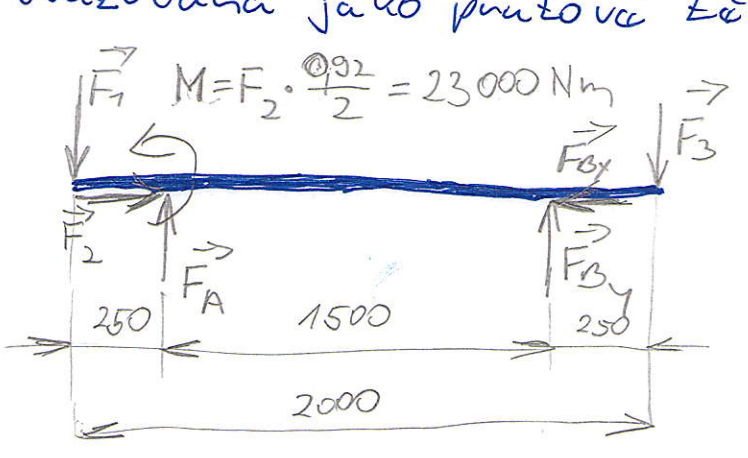

$NP = \{F_A; F_{Bx}; F_{By}\}$

$\mu = 3 \quad \nu = 3$ (rovinná úloha)

$\mu = \nu \quad \mu_m + \mu_n \leq \nu_m$

$3 = 3 \quad 0 + 0 < 1$

$\Rightarrow$ úloha je staticky určitá

$$\sum F_x: \; F_2 - F_{Bx} = 0 \Rightarrow \underline{\underline{F_{Bx} = F_2 = 50\,kN}}$$

$$\sum F_y: \; F_A + F_{By} - F_1 - F_3 = 0$$

$$\sum M_A: \; F_1 \cdot 0{,}25 + M + F_{By} \cdot 1{,}5 - F_3 \cdot 1{,}75 = 0 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \underline{\underline{F_{By}}} = \frac{1{,}75 F_3 - M - 0{,}25 \cdot F_1}{1{,}5} =$$

$$= \frac{1{,}75 \cdot 100\,000 - 23000 - 0{,}25 \cdot 150\,000}{1{,}5} \doteq \underline{\underline{76\,333\,N}}$$

$$\Rightarrow \underline{\underline{F_A}} = F_1 + F_3 - F_{By} = 150\,000 + 100\,000 - 76\,333 = \underline{\underline{173\,667\,N}}$$

<u>VVÚ:</u>

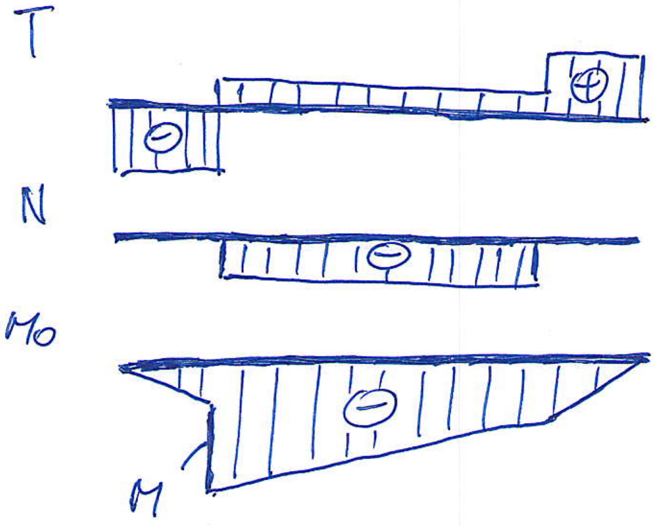

Na základě VVÚ je nebezpečným místem místo A, když se do něj blížíme z prava.

Pos. sílu T pro následující úvahy vynecháme.

Napětí v nebezpečném místě:

$$\sigma_{O,A} = \frac{Mo_A}{W_O} = \frac{F_1 \cdot 0{,}25 + M}{\frac{\pi d^3}{32}} =$$

$$= \frac{150\,000 \cdot 0{,}25 + 23000}{\frac{\pi \cdot 0{,}2^3}{32}} =$$

$$\doteq 77 \cdot 10^6\,Pa = \underline{\underline{77\,MPa}}$$

$$\sigma_{N,A} = \frac{N}{S} = \frac{-F_2}{\frac{\pi d^2}{4}} = \frac{-50\,000}{\frac{\pi \cdot 0{,}2^2}{4}} =$$

$$= 1{,}6 \cdot 10^6\,Pa = \underline{\underline{1{,}6\,MPa}}$$

Normálové napětí je velmi malé, navíc nám „pomáhá" zavírat případnou trhlinu. V dalším ho nebudeme uvažovat. Toto zjednodušení je možné, protože je konzervativní, navíc je hodnota $\sigma_{N,A}$ zanedbatelná vůči $\sigma_{O,A}$.

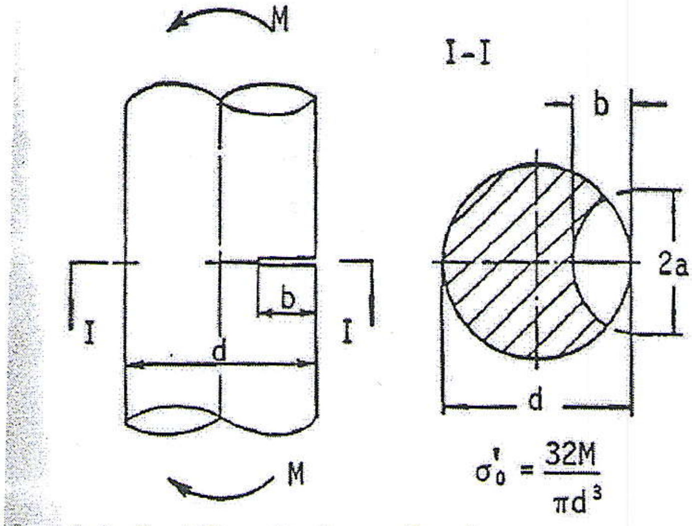

(a) Problem to be solved

$$K^{B}_{I,3} = \sigma'_0 \sqrt{\pi b}\, F^{B}_{I,3} \quad , \quad \sigma'_0 = \frac{32M}{\pi d^3}$$

Table Dimensionless stress intensity factors for a semi-elliptical surface crack in a shaft under bending : $F^{B}_{I,3}$

b/d \ b/a	0.000	0.100	0.200	0.300	0.400	0.500	0.600	0.700	0.800	0.900	1.000
0.000	1.123	1.092	1.048	0.996	0.940	0.884	0.829	0.778	0.733	0.694	$\boxed{0.661}$
0.010	1.116	1.085	1.041	0.990	0.934	0.878	0.824	0.774	0.729	0.690	$\boxed{0.656}$
0.020	1.108	1.077	1.034	0.982	0.927	0.871	0.818	0.768	0.723	0.684	0.651
0.030	1.098	1.068	1.025	0.974	0.919	0.864	0.811	0.761	0.717	0.678	0.646
0.040	1.088	1.058	1.015	0.965	0.911	0.856	0.803	0.754	0.710	0.672	0.640
0.050	1.077	1.047	1.005	0.955	0.902	0.848	0.795	0.747	0.703	0.666	0.634
0.060	1.066	1.037	0.995	0.946	0.893	0.839	0.787	0.739	0.696	0.659	0.627
0.070	1.055	1.026	0.985	0.936	0.884	0.830	0.779	0.732	0.689	0.652	0.621
0.080	1.045	1.016	0.975	0.927	0.875	0.822	0.771	0.724	0.682	0.645	0.614
0.090	1.034	1.005	0.965	0.917	0.866	0.814	0.763	0.717	0.675	0.639	0.608
0.100	1.024	0.996	0.956	0.908	0.857	0.806	0.756	0.710	0.669	0.633	0.602
0.110	1.014	0.986	0.947	0.900	0.849	0.798	0.749	0.703	0.662	0.627	0.597
0.120	1.005	0.977	0.938	0.891	0.841	0.791	0.742	0.697	0.656	0.621	0.591
0.130	0.996	0.968	0.929	0.883	0.834	0.784	0.735	0.690	0.650	0.615	0.586
0.140	0.987	0.960	0.921	0.876	0.827	0.777	0.729	0.684	0.645	0.610	0.581
0.150	0.979	0.952	0.913	0.868	0.819	0.770	0.723	0.678	0.639	0.605	0.576
0.160	0.970	0.943	0.906	0.861	0.812	0.764	0.716	0.673	0.634	0.600	0.571
0.170	0.962	0.935	0.898	0.853	0.805	0.757	0.710	0.667	0.628	0.594	0.566
0.180	0.953	0.927	0.890	0.846	0.798	0.750	0.704	0.661	0.622	0.589	0.561
0.190	0.944	0.918	0.881	0.838	0.791	0.743	0.697	0.655	0.617	0.584	0.556
0.200	0.935	0.909	0.872	0.829	0.783	0.736	0.690	0.648	0.610	0.578	0.550
0.210	0.925	0.899	0.863	0.820	0.774	0.728	0.683	0.641	0.604	0.571	0.544
0.220	0.913	0.888	0.852	0.810	0.765	0.719	0.674	0.633	0.596	0.564	0.537
0.230	0.901	0.876	0.841	0.799	0.754	0.709	0.665	0.625	0.588	0.557	0.530
0.240	0.887	0.862	0.828	0.787	0.743	0.698	0.655	0.615	0.579	0.548	0.522
0.250	0.871	0.847	0.813	0.773	0.729	0.686	0.643	0.604	0.569	0.538	0.513

References

[1] Y.Murakami and H.Tsuru, Stress-Intensity Factor Equations for a Semi-Elliptical Surface Crack in a Shaft under Bending, Stress Intensity Factors Handbook, Soc. Mater. Sci., Japan, (1986).

Součinitel intenzity napětí může být odhadnut z předchozí tabulky.

$K_I = \sigma_{0,A} \cdot \sqrt{\pi b} \cdot F^B_{I,3}$ Pro určení bezrozměrná funkce $F^B_{I,3}$ musíme znát poměr $\frac{b}{d} = \frac{1,5}{200} = \underline{7,5 \cdot 10^{-3}}$ a $\frac{b}{a} = \frac{1,5}{1,5} = \underline{1}$.

Poměru $\frac{b}{a} = 1$ odpovídá poslední sloupec tabulky, poměr $\frac{b}{d} = 7,5 \cdot 10^{-3}$ leží mezi hodnotami 1. a 2. řádku. Funkci $F^B_{I,3}$ odhadneme jako $F^B_{I,3} = 0,658$. Potom:

$$K_I = 77 \cdot \sqrt{\pi \cdot 0,0015} \cdot 0,658 \doteq \underline{\underline{3,48 \text{ MPa}\sqrt{m}}}$$

$K_I\ (3,48\ \text{MPa}\sqrt{m}) < K_{apz}\ (5\ \text{MPa}\sqrt{m}) \Rightarrow$ Z defektu se trhlina nebude dále šířit.

Ověření oprávněnosti použití K-koncepce:

Budeme uvažovat mez kluzu $\sigma_k = 400$ MPa.

Poloměr plastické zóny před vrcholem trhliny (rov. deformace):

$$r_k = \frac{1}{3\pi} \cdot \left(\frac{K_I}{\sigma_k}\right)^2 = \frac{1}{3\pi} \cdot \left(\frac{3,48}{400}\right)^2 \doteq \underline{8 \cdot 10^{-6} \text{ m}}$$

$r_k\ (8 \cdot 10^{-6}\text{ m}) \ll b\ (1,5 \cdot 10^{-3}\text{ m}) \Rightarrow$ K-koncepci je možné použít.

<u>Závěr</u>: Pokud by v nejnebezpečnějším místě nápravy (A) existoval defekt tvaru trhliny o $a = b = 1,5$ mm, dále by se při daném způsobu zatížení nešířil.